

SPOMIN SLOVENIJE

SLOVENSKA NACIONALNA LISTA – UNESCO SPOMIN SVETA

MEMORY OF SPOMIN
THE WORLD SVETA

STIŠKI ROKOPIS, OKOLI LETA 1428

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA, LJUBLJANA

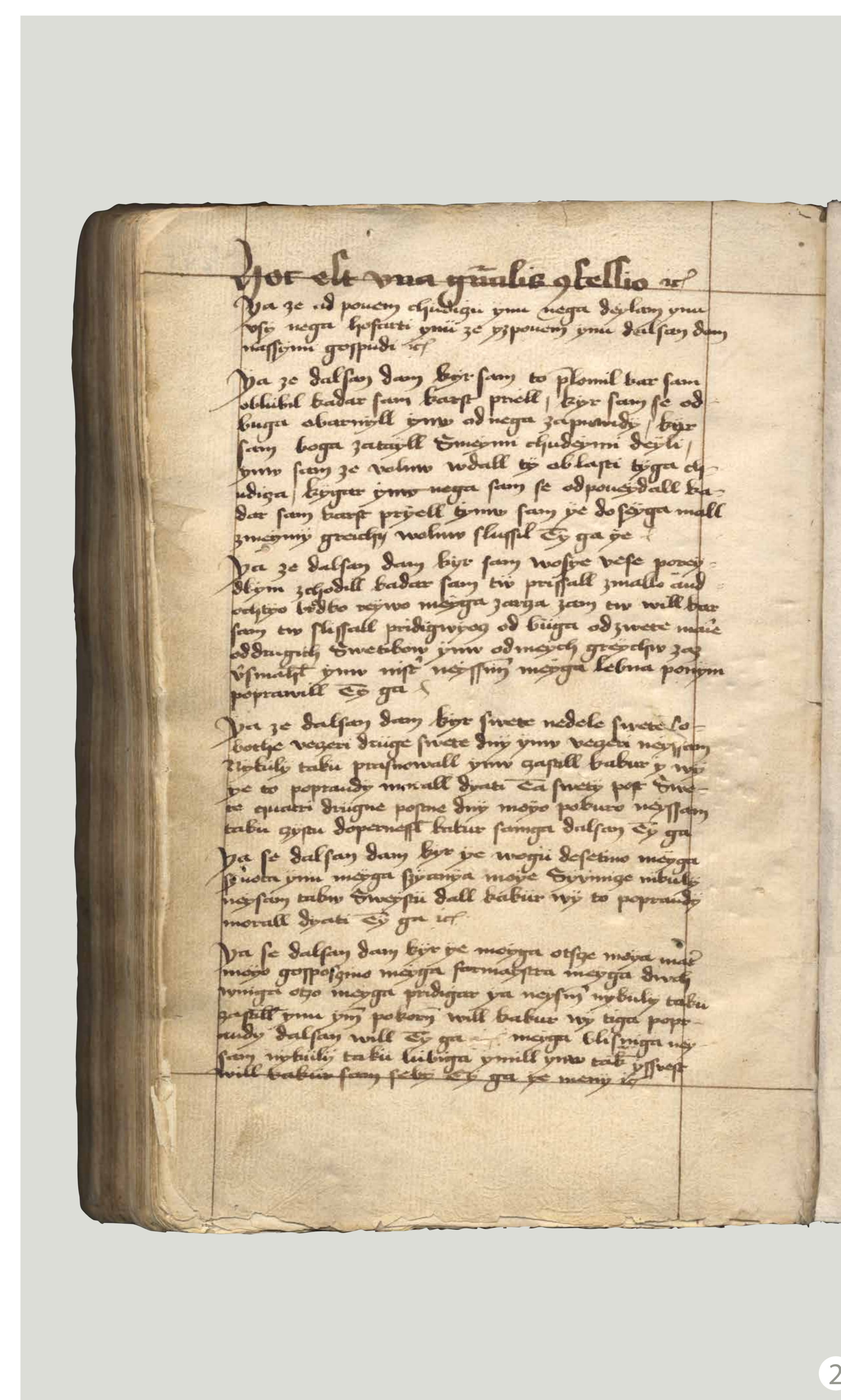

1

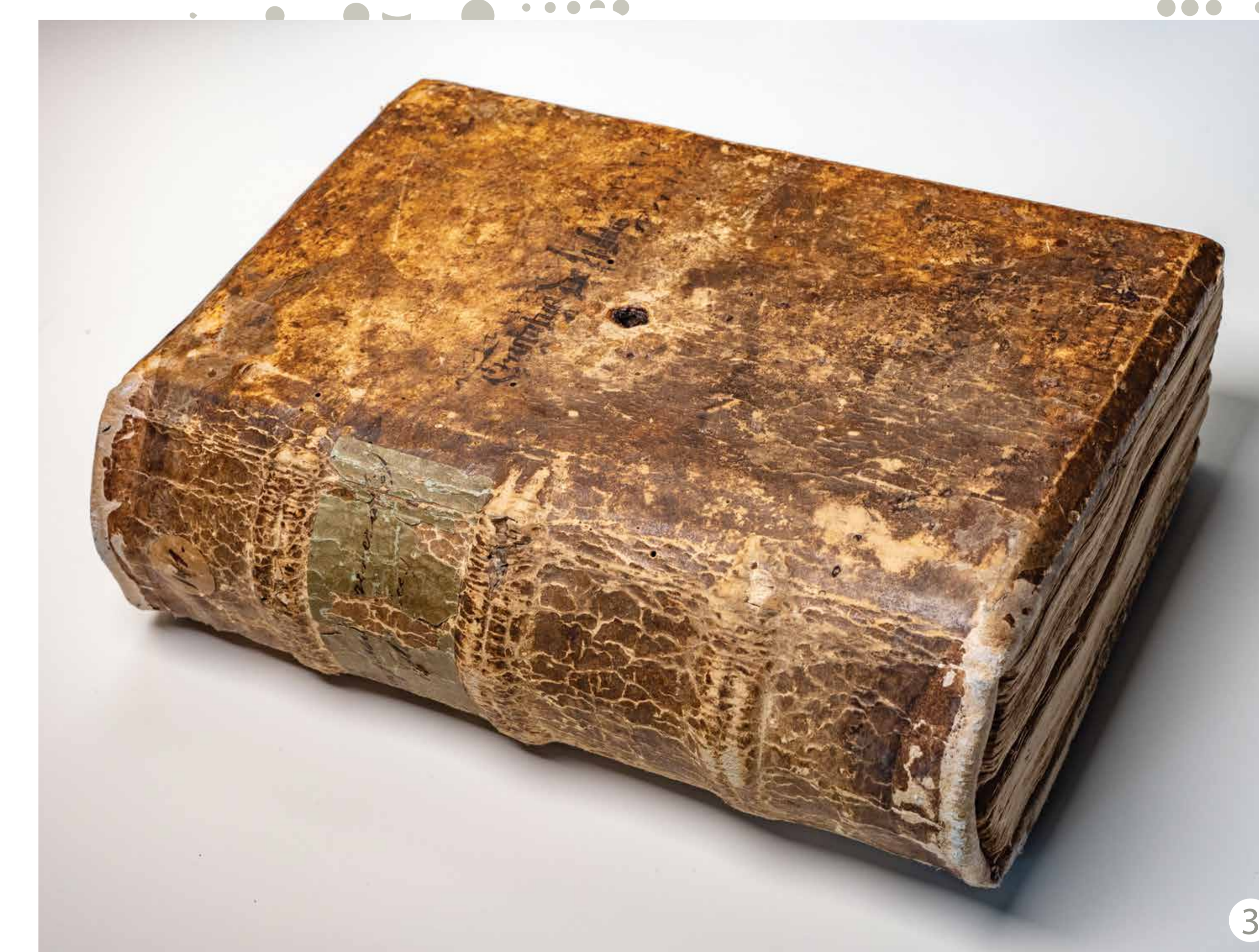
Slovensko slovstvo sega v srednji vek, ko so nastala nabožna besedila, ki predstavljajo prva pisna pričevanja o slovenskem jeziku. Zapisovali so jih duhovniki, zato med temi prvimi zapisi prevladujejo molitve, liturgične pesmi in spovedni obrazci. V latinskem kodeksu, ki je nastal v prvi polovici 15. stoletja v cistercijskem samostanu v Stični na Dolenjskem, so na zadnjih petih straneh zapisana štiri besedila, ki jih danes poznamo pod imenom Stiški rokopis. Besedila obsegajo dve inačici obrazca splošne spovedi Jaz se odpovem hudiču in njegovim delom, začetno kitico velikonočne pesmi Naš Gospod je od smrti vstal, molitev pred pridigo Milost in gnada našega gospoda in marijanski spev Čaščena bodi, kraljeva mati te milosti.

Kodeks vključuje tudi kratek slovarček latinsko-slovenskih izrazov, na petih mestih latinskega besedila pa so zapisane slovenske interlinearne glose, tj. prevodi latinskih izrazov.

Stiški rokopis je tretji najstarejši ohranjeni srednjeveški rokopis v slovenskem jeziku in obenem najstarejši tovrstni rokopis, ki ga hranimo v Sloveniji. Je eno prvih pisnih pričevanj o našem jeziku in s tem dragocen dokument o začetkih slovenske pisane besede. Besedila so bila zapisana za pastoralne potrebe stiškega samostana, zato niso pomembna le z verskega in jezikovnega vidika, temveč imajo tudi kulturno-zgodovinski pomen in so s tem pomemben element slovenske kulturne dediščine.

2

3

1. Zadnja stran stiškega rokopisa z molitvijo Milost ino gnada in spevom Češčena bodi kraljeva mati te milosti. Milost ino gnada je prošnja, ki jo je pridigar z verniki molil pred pridigo, Češčena bodi pa je prevod latinskega marijanskega speva Salve Regina, ki so ga molili po pridigi. Foto: Maj Blatnik (NUK).

2. Splošni spovedni obrazec Jaz se odpovem na prvi strani Stiškega rokopisa. Besedilo je najverjetneje bral duhovnik sam, za vsakim odstavkom, ki se začne s »Krivega se spoznam (...),« so verniki odgovarjali s kratkim kesanjem »Tega je meni (žal...)«. Besedilo kesanja ni zapisano v celoti. Peti odstavek obrazca se nanaša na oddajanje desetine: »Ya ze daljan dam kyr že wogü dejetino meýga / Jyuota ýnu meýga Jzýanja moye Sývinicze nikulý / neýjam takw Sweýstü dall kakür wý to popraudý / morall dýati Ty ga etc.« (Krivega se spoznam, ker desetine od svoje perutnine in svoje setve in svoje živinice nikoli nisem tako zvesto dajal, kakor bi bil to po pravem moral storiti. – Tega itd.). Prečrkoval in prevedel Jože Toporišič [J. Toporišič, Stiški rokopis, študije. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1992, str. 12]. Foto: Maj Blatnik (NUK).

3. Stiški rokopis so slovenska besedila, vpisana v rokopisno knjigo z latinskimi besedili (NUK, Rokopisna zbirka, Ms 141). Rokopisna papirna knjiga (21,5 x 13,25 cm) je vezana v ovčje usnje. Foto: Maj Blatnik (NUK).